

Vaccinationsrekommendationer för hälso- och sjukvårdspersonalen i Finland

SFVH Hygiendagar

11.4.2019 Visby

Marjaana Pitkäpaasi

ST-läkare i infektionssjukdomar, HUS

Nordisk kontaktperson, Förening för sjukhushygien i Finland

Suomen Sairalahygieniyhdistys ry

Förening för Sjukhushygien i Finland rf
The Finnish Society for Hospital Infection Control

1. Vad står det i den förnyade lagen om smittsamma sjukdomar om hälsopersonalens vaccinationer?
2. Influensavaccinationsprogrammet i det största sjukvårdsdistriktet i Finland

Finland

- befolkning 5.5 miljoner (*Sverige: 10.2, Norge: 5.3*)
- areal 338 000 km² (*Sverige: 450 295 km²*)
- huvudstad Helsingfors (Helsinki):
befolkning 645 000 (huvudstadsregion 1.1 miljoner)
- parlamentarisk republik (inga kungar eller drottningar)
- två officiella språk: finska (90 %) och svenska (5 %)

Finlands nya lag om smittsamma sjukdomar

- tidigare lagen från 1986 (ingenting om hälsopersonalens vaccinationer)
- trädde i kraft den 1 mars 2017
- **§ 48** "Vaccination av anställda och studerande för att skydda patienter" (= "Vaccinationsparagrafen") trädde i kraft den 1 mars 2018 (ett års övergångsperiod)
- www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2016/20161227 (lagen)
- www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2016/20160013.pdf (regeringspropositionen)

§ 48

- ”De som har ett bristfälligt vaccinationsskydd får bara av särskilda skäl arbeta i klient- och patientutrymmen vid verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården där man vårdar klienter eller patienter som medicinskt sätt är utsatta för allvarliga följder av smittsamma sjukdomar.”
- ”Anställda och studerande som deltar i praktik ska ha ett skydd mot **mässling** och **vattkoppor** antingen via vaccination eller via genomgången sjukdom. Dessutom förutsätts att anställda är skyddade mot **influenta** via vaccination och att de som arbetar med spädbarn har vaccinerats mot **kikhosta**”.

§ 48 (fortsätter..)

- ”Studerandehälsovården ska se till att studerande som deltar i praktik har ett sådant vaccinationsskydd som avses i 2 momentet.”
- ”I enlighet med lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004), lagen om företagshälsovård och personuppgiftslagen har arbetsgivaren med samtycke av den anställda eller studerande som utför praktik rätt att i fråga om tillräckligt vaccinationsskydd behandla uppgifter om deras lämplighet för uppgifter som avses i 1 momentet.”

Lagens syfte

vacccntvång

- att skydda patienter och klienter
- att skydda personalen (risken att få t.ex. säsonginfluensa 3 gånger högre i hälso- och sjukvården)
- att skydda anhöriga till personalen (t.ex. gamla släktingar mot smittan av influensa)
- arbetsgivaren ansvarar för att § 48 förverkligas

Tolkningar av § 48

- Vem gäller det?
 - de anställda som arbetar huvudsakligen och upprepade gånger i social- och hälsovårdens klient- och patientutrymmen samt i sjuktransport
 - berör inte dem som tillfälligt och kortvarigt besöker klient- och patientutrymmen
 - berör inte dem som arbetar långt borta från dessa utrymmen

Tolkningar av § 48

- Var gäller det?
 - "klient- och patientutrymmen där man vårdar dem som är utsatta för allvarliga följder av smittsamma sjukdomar"
 - t. ex. < 1- och > 65-åriga, gravida, immunsupprimerade
 - t. ex. hela specialistsjukvården
 - ledningen och cheferna för enheten definierar dessa utrymmen i sin enhet (med hjälp av personalen på infektionsbekämpningsenheten)

Hur vet arbetsgivaren om den anställda har tillräckligt skydd mot dessa smittsamma sjukdomar?

- samarbete mellan arbetsgivaren och arbetshälsovården
- den anställda behöver inte berätta till arbetsgivaren, om hen har tillräckligt vaccinationsskydd
- arbetshälsovården utreder om den anställda är lämplig för arbetsuppgifter och **berättar om lämpligheten till arbetsgivaren**
- bristfälliga vaccinationer kompletteras i arbetshälsovården
- vid rekrytering: tillräckligt skydd mot vissa smittsamma sjukdomar är en förutsättning för arbete

Hur gör man i praktiken?

- t.ex. ett elektroniskt formulär, som man fyller i om sina uppgifter om genomgångna sjukdomar/tidigare vaccinationer
- enligt formuläret formas en förklaring om smittsamma sjukdomar, som innehåller enbart de uppgifter, som arbetsgivaren behöver veta för att kunna följa lagen
- att fylla i formuläret är frivilligt och inga antikroppstester behövs
- målsättningen är att göra allt i samförstånd och undvika motstridigheter

Selvityksen täyttäminen/lähtettäminen työnantajalle on vapaaehtoista, mutta työnantaja tarvitsee tiedot päättäessään työntekijän työhön sijoittamisesta tai työhön ottamisesta. Selvitys ei ole työterveyshuollon sopivuuslausunto. Selvitys koskee vain tartuntatautilain mukaisia tietoja ja henkilö vakuuttaa tiedot oikeiksi.

Annan luvan selvityksen lähettämiseen esimiehelle ★
= Jag ger lov att utredningen skickas till min chef.

☒ Kyllä
☐ Ei

Perustiedot = Grunduppgifter

Nimi	Pitkäpaasi Ulla Marjaana		
Esimies (Harppi) ★ = Chef	 Ranki, Annamari		
Vastuuyksikkö ★ = Ansvarsenhet	/HUS-KONSERNI/HUS/HYKS-SAIRAANHOITOALUE/HYKS TULEHDUSKESKUS/INFEKTIOSAIRAUKSIEN LINJA/INFEKTIOSAIRAUDET/1204002 Infektiosairauksien johto, Meilahti 		
Henkilötunnus ★		Puhelin ★	
Ammattinimike ★ = Yrke	lääkäri	Palvelussuhde ★	yli 6 kk virassa/toimessa
Työsuhteen laatu ★	Määräaikainen		
Sähköposti	marjaana.pitkapaasi@hus.fi		

SELVITYS TARTUNTATAUTILAIN MUKAISESTA ROKOTUSSUOJASTA TAI SAIRASTETUSTA TAUDISTA

1a, Työskenteletkö pääsääntöisesti tai toistuvasti asiakas- tai potilastiloissa *

= Arbetar du huvudsakligen eller upprepade gånger i klient- eller patientutrymmen?

☒ Kyllä ☐ Ei

Saadut rokotukset tai sairastettu tauti = Vaccinationer eller genomgången sjukdom

Perusrokotus kansallisen rokotusohjelman mukaan	Rokotussuoja	Sairastettu tauti
Tuhkarokko (MPR-rokote) = Mässling Vuonna 1975 aloitettiin rokotukset tuhkarokkoa vastaan ja vuonna 1982 MPR-rokotukset neuvoloissa. Ennen vuotta 1970 syntyneet tulkitaan tuhkarokon sairastaneiksi.	Suoja ★ = Skydd ☐ Olen saanut 2 rokotetta ☐ Olen saanut 1 rokotteen ☐ En ole saanut rokotteita ☐ En tiedä = Har inte fått	Tuhkarokko sairastettu ★ ☒ Kyllä ☐ Ei ☐ En tiedä
Vesirokkorokote = Vattkoppor Suomalaisista noin 95 % on sairastanut vesirokon 12. ikävuoteen mennessä. Syyskuussa 2017 aloitettiin rokotukset vesirokkoa vastaan neuvoloissa, joten työikäiset eivät ole saaneet rokotuksia osana rokotusohjelmaa.	Suoja ★ ☐ Olen saanut 2 rokotetta ☐ Olen saanut 1 rokotteen ☐ En ole saanut rokotteita ☐ En tiedä = Vet inte	Vesirokko sairastettu ★ ☒ Kyllä ☐ Ei ☐ En tiedä
Influenssarokote = Influensavaccin Annetaan vuosittain	Suoja ★ ☒ Viimeisin rokote saatu vuosi Vuosi ★ 2017 ☐ En ole saanut rokotetta ☐ En tiedä	

1b, Työskenteletkö pääsääntöisesti tai toistuvasti tiloissa, joissa hoidetaan pääsääntöisesti tai toistuvasti alle 1-vuotiaita lapsia (esim. Lastensairaala, lasten vuodeosasto, lasten poliklinikka, lasten päivystys, synnytysosasto, synnyttäneiden osasto, perhepesähotelli, neuvola)? *

= Arbetar du huvudsakligen eller upprepade gånger i klient- eller patientutrymmen där man huvudsakligen eller upprepade gånger vårdar barn under 1 år?

☐ Kyllä ☒ Ei

Vaccinationstäckningen bland vårdpersonalen i Finland före den förnyade lagen

- influensa: 15-40 %
- mässling:
 - mässlingvaccin 1975 till det nationella vaccinationsprogrammet
 - MPR 1982 till det nationella vaccinationsprogrammet
 - en del av de som är födda på slutet av 1960-talet och början av 1970-talet har inget skydd
 - barn som är födda 2015: 94,9 % har fått MPR
2016: 96,1 %
- vattkoppor:
 - < 5 % av vuxna har inte genomgått vattkoppor
 - 2017 till det nationella vaccinationsprogrammet (de som är födda efter 1.1.2006)
- kikhosta: inga uppgifter (mycket låg?)

Influensavaccinationstäckningen på specialsjukvården efter den förnyade lagen

- 2014: ca. **40 %**

(lagen trädde i kraft i mars 2017)

- Influensasäsongen 2017-18: **84 %**

Emottagandet av lagen av hälsopersonalen

- genast efter att lagen trädde i kraft: två Facebook-kampanjer av människor som arbetar inom hälsovården:
 - ”#jagbeslutarsjälvt” stöd- och diskussionsgruppen (N=1094)
+ ”För självbestämmanderätten - #jagbeslutarsjälvt” (N=4766)
 - ”#jagskyddarpatienten” (N=8466)
- en minoritet av hälsopersonalen är emot att vaccinera sig mot influensa
- största delen av personalen är villig att vaccinera sig mot influensa

§ 48 ska förändras..

- i några delar av Finland har lagen tolkats för strikt och som följd har det givits skriftliga varningar till de anställda som har vägrat vaccinera sig och hotats med uppsägningar (några rättegångar om uppsägningar på grund av bristfälligt vaccinationsskydd är på gång)
- förtydligande av § 48 har börjats på hösten 2018

Social- och hälsovårdsministeriet förtydligar lagparagraf om vaccination av anställda och studerande

Social- och hälsovårdsministeriet 12.9.2018 15.16
PRESSMEDDELANDE 120/2018

Social- och hälsovårdsministeriet har aktivt följt verkställandet av den nya lagen om smittsamma sjukdomar. Utifrån den respons som inkommit vill ministeriet förtydliga lagens 48 §, som gäller vaccination av anställda och studerande för att skydda patienter.

Tolkningen av hur paragrafen ska tillämpas har varit oklar. Syftet med lagen är att upprätthålla god vaccinationstäckning i Finland, där det är

frivilligt att låta vaccinera sig. Ett mål är också att paragrafen om vaccination av anställda och studerande ska verkställas i samförstånd mellan arbetsgivare och anställda. Vaccination av vårdpersonal har visat sig minska insjuknandefrekvensen och dödligheten bland patienterna. Vaccination av anställda bidrar således till en högre patientsäkerhet.

Social- och hälsovårdsministeriet bereder en proposition under hösten, och avsikten är att den ska överlämnas till riksdagen i december 2018. Till övriga delar ändras lagen om smittsamma sjukdomar inte.

SHM skjuter upp ändring av bestämmelse om vaccination av vårdpersonal – avgöranden av riksdagens justitieombudsman väntas inom kort

Social- och hälsovårdsministeriet 3.12.2018 15.16 | Publicerad på svenska 3.12.2018 kl. 15.48
PRESSMEDDELANDE 187/2018

Social- och hälsovårdsministeriet lämnar inte regeringens proposition om ändring av 3 och 48 § i lagen om smittsamma sjukdomar till riksdagen före jul. Avsikten har varit att paragrafernas ordalydelse ska preciseras och förtydligas. Under beredningens gång har det dock visat sig att det behövs mer tid för beredningen av propositionen.

Innan paragrafen ändras ämnar ministeriet även invänta riksdagens justitieombudsmans avgöranden i tre klagomål som är under behandling. Riksdagens justitieombudsman väntas meddela avgörandena i december. Även enligt en preliminär ståndpunkt som begärts av justitiekanslern bör det göras en noggrannare bedömning av paragrafändringen ur grundlagssynvinkel innan regeringspropositionen överlämnas till riksdagen.

Motstridig respons av remissinstanserna

Ministeriet sände lagändringen på remiss till olika instanser, som kunde lämna yttranden mellan den 19 oktober och den 16 november 2018. Sammanlagt över 50 yttranden gavs, och de är sinsemellan tämligen motstridiga. Många remissinstanser understödde att paragrafen preciseras, medan en del instanser föreslog att hela paragrafen upphävs. Remissyttrandena går omsorgsfullt igenom vid ministeriet, och behövliga ändringar görs i propositionen.

I den proposition som var på remiss föreslogs preciseringar i fråga om vaccination av anställda och studerande vid verksamhetsenheter där man vårdar patienter som är utsatta för allvarliga följder av smittsamma sjukdomar.

Fyrtioåttonde paragrafen i lagen om smittsamma sjukdomar trädde i kraft den 1 mars 2018, dvs. ett år senare än resten av lagen. Efter att lagen hade trätt i kraft fick social- och hälsovårdsministeriet ta emot mycket respons från vårdpersonal om att anställda som inte var vaccinerade fick varningar på sina arbetsplatser, och i vissa fall förekom även hot om uppsägning.

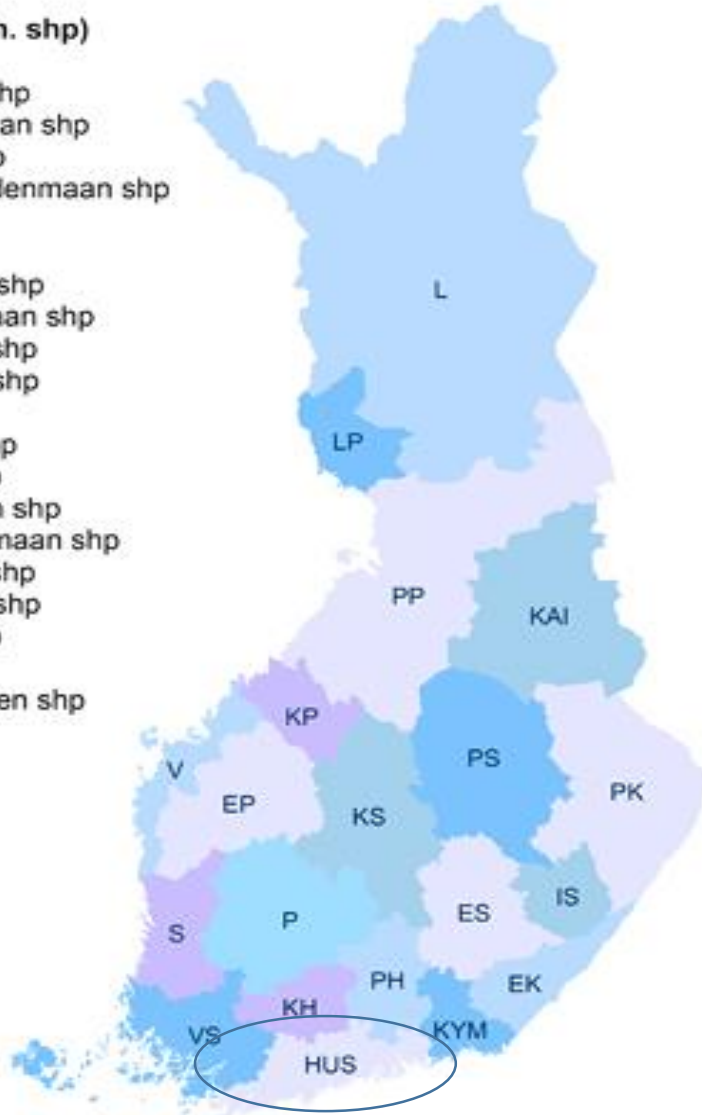
Exempel på hur man kan förbättra vaccinationstäckningen (före lagen trädde i kraft)

- förnyelsen av lagen om smittsamma sjukdomar var under beredning ca 5 år (från och med 2012)
- den låga vaccinationstäckningen hos vårdpersonalen var motiveringen för ”vaccinationsparagrafen”
- vad har hänt i Finlands största sjukvårdsdistrikt sedan 2010?

Sjukvårdsdistrikt och specialupptagningsområden i Finland

Sairaanhoitopiirit (lyh. shp)

EK	Etelä-Karjalan shp
EP	Etelä-Pohjanmaan shp
ES	Etelä-Savon shp
HUS	Helsingin ja Uudenmaan shp
IS	Itä-Savon shp
KAI	Kainuun shp
KH	Kanta-Hämeen shp
KP	Keski-Pohjanmaan shp
KS	Keski-Suomen shp
KYM	Kymenlaakson shp
L	Lapin shp
LP	Länsi-Pohjan shp
P	Pirkanmaan shp
PK	Pohjois-Karjalan shp
PP	Pohjois-Pohjanmaan shp
PS	Pohjois-Savon shp
PH	Päijät-Hämeen shp
S	Satakunnan shp
V	Vaasan shp
VS	Varsinais-Suomen shp

Sairaanhoidon erityisvastuualueet (lyh. erva)

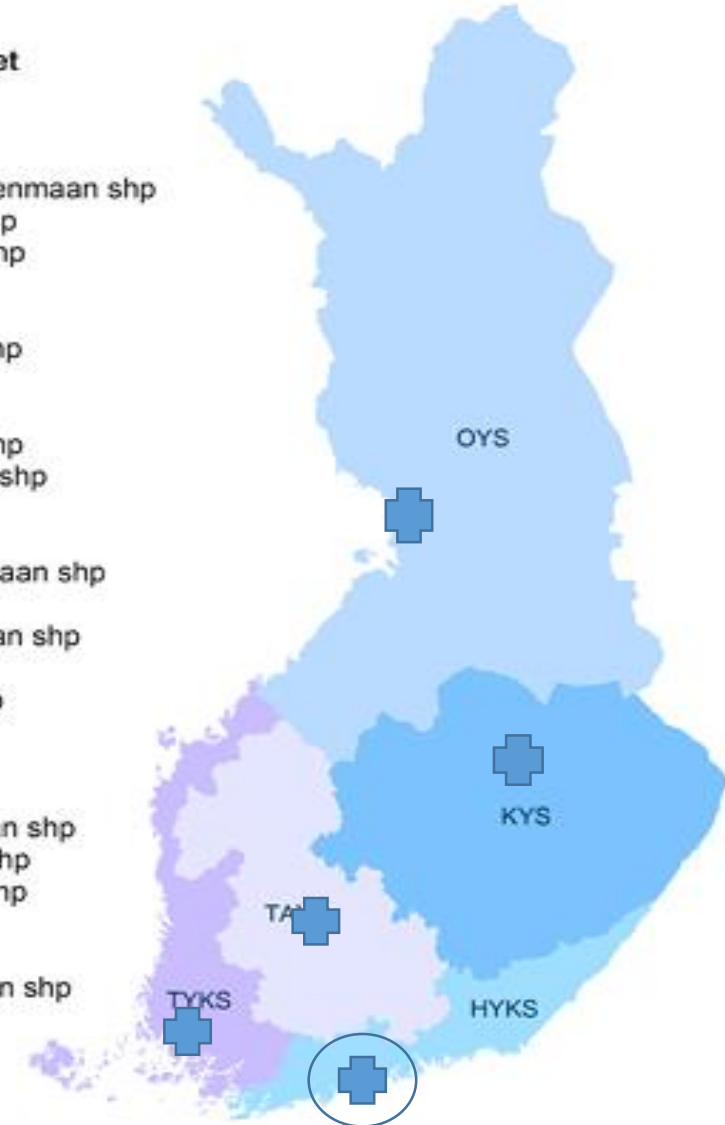
HYKS erva
Helsingin ja Uudenmaan shp
Etelä-Karjalan shp
Kymenlaakson shp

KYS erva
Pohjois-Savon shp
Etelä-Savon shp
Itä-Savon shp
Keski-Suomen shp
Pohjois-Karjalan shp

OYS erva
Pohjois-Pohjanmaan shp
Kainuun shp
Keski-Pohjanmaan shp
Lapin shp
Länsi-Pohjan shp

TAYS erva
Pirkanmaan shp
Etelä-Pohjanmaan shp
Kanta-Hämeen shp
Päijät-Hämeen shp

TYKS erva
Varsinais-Suomen shp
Satakunnan shp
Vaasan shp

Exempel på hur man kan förbättra vaccinationstäckningen...

- f.o.m. 2000 har personalen i HUS haft möjlighet för gratis influensavaccin varje år (i arbetshälsovården)
-> trots det täckningen 2003-04 bara 14 %
- 2009 pandemi: i HUS 80% av personalen lät sig vaccineras mot svininfluensa men enbart 40% mot säsonginfluensa
- i USA förutsatte redan 2006 många sjukhus att de anställda låter sig vaccineras mot influensa

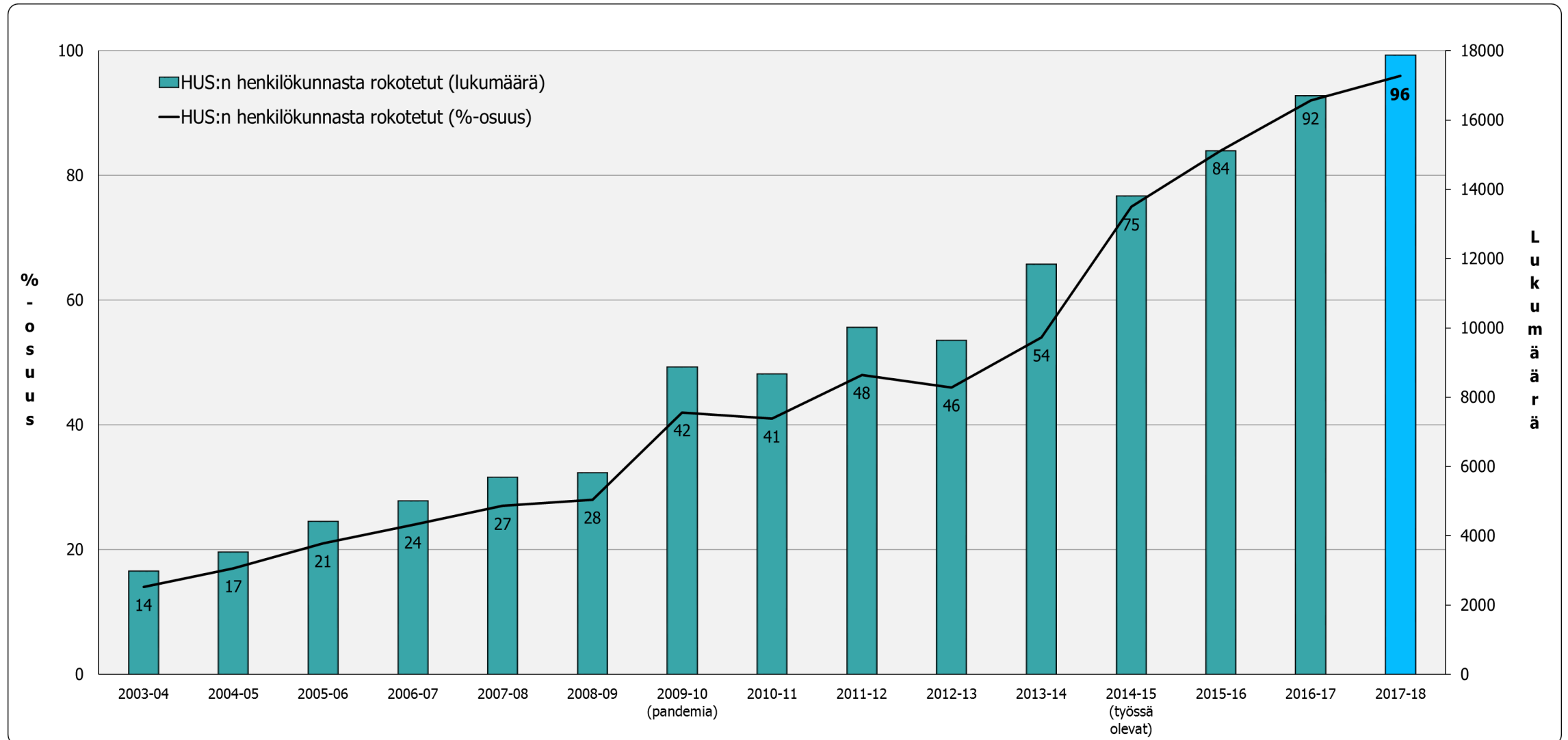
INFLUENSAVACCINATIONSPROGRAMMET (HUS) 2010

- stödet från ledningen och cheferna (t. ex. "Cheföverläkarens brev" på intranet)
- synlig information (affischer) om vaccinering i början av och under influensaperioden
- muntliga informationsstunder för personalen
- lätt tillgänglighet:
 - vaccineringar på avdelningar (60 %) = sköterskor på avdelningar vaccinerar varandra, läkare och annan personal
 - massvaccinationsställen (40 %) t. ex. i anslutning till personalmatsalarna

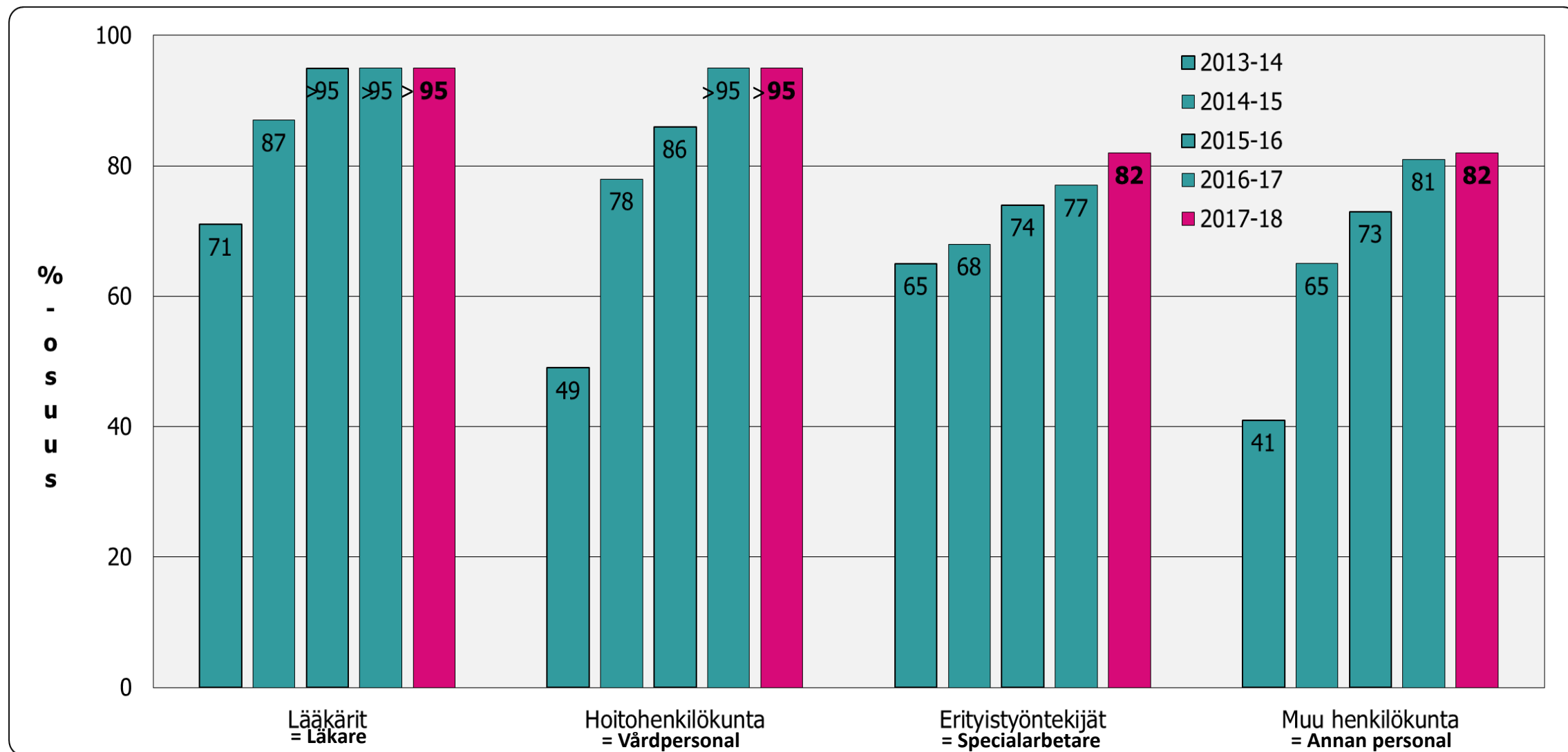
Influensavaccinationstäckningen för de anställda vid HUS

på 2000-talet (bild: epidemiolog Eeva Ruotsalainen, HUS)

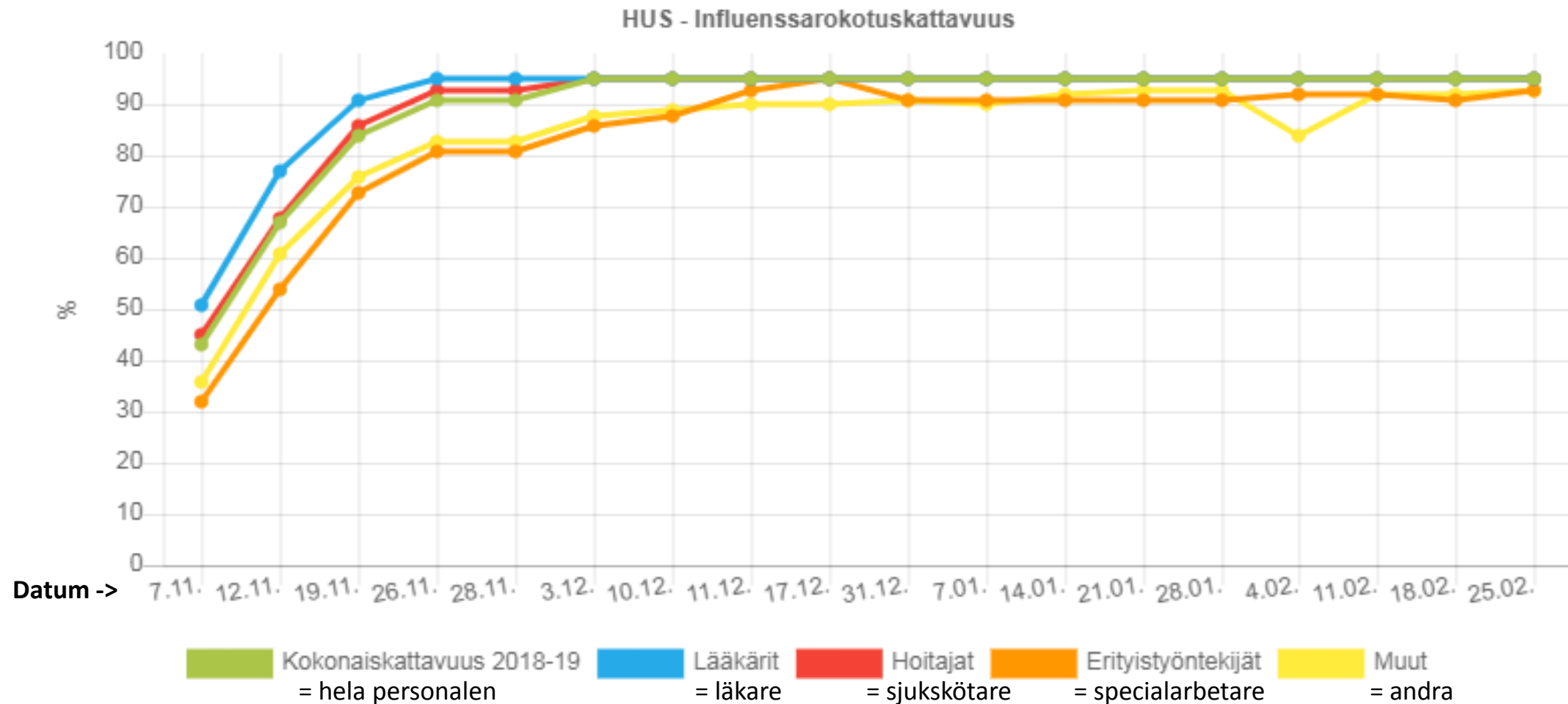
HUS-sjukhus, yrkesgrupper: Vaccinerade anställda (%)

(bild: epidemiolog Eeva Ruotsalainen, HUS)

Influensavaccinationstäckningen 2018-2019

i HUS (bild: HUS Intranet)

Till slut... (1/2)

- vaccinationstäckningen i hela populationen av Finland är hög
- att stifta lag om hälsopersonalens vaccinationer är inte enkelt och man ska undvika tvång
- att öka vaccintäckning sker inte med hjälp av tvång utan med motivering och att göra det smidigt och lätt tillgängligt att vaccinera sig

Personal inom social- och hälsovården:
Influensavaccinet skyddar förutom dig även andra

Även om dina egna symtom är lindriga, kan de patienter som smittas få svår influensa.

Därför är det viktigt att du tar influensavaccinet varje år.

Mer information:
www.sasongsinfluensa.fi

Vaccinets fördelar:

- du skyddar dig själv, dina närstående och arbetskamrater mot influensa
- du skyddar äldre och sjuka samt patienter med nedsatt immunförsvar
- du bidrar till att upprätthålla personalstyrkan under en eventuell epidemi

Till slut... (2/2)

- enligt den förnyade lagen ska hälsopersonalen i Finland ha skydd mot MÄSSLING, INFLUENSA, VATTKOPPOR och KIKHOSTA (kikhosta: de som arbetar med spädbarn)
- vaccinationsparagrafen ska förtydligas för att det har varit oklart hur man tillämpar paragrafen

Tack till...

- biträdande överläkare, infektionsläkare Eeva Ruotsalainen, epidemiologiska enheten, HUS Inflammationscentrum
- infektionsöverläkare Asko Järvinen, HUS Inflammationscentrum
- överläkare Hanna Nohynek, Vaccinprogrammet, Institutet för hälsa och välfärd

